

REFERAT Miljøudvalget d. 08-04-2025

Mødedato Tirsdag d. 08. april 2025 kl. 09:30

Mødested Vand og Jords kontor Odense - jfr. mødeindkaldelse

Mødedeltagere Poul Erik Jensen, A, Karsten Byrgesen, Løsgænger, Michael Nielsen,
C (Fravær), Preben Friis-Hauge, V (Fravær), Annette Lundgaard,
V, Simon Sharif Chowdhury , A, Martin Schmidt Konradsen, Ø

Indholdsfortegnelse

Orientering om indkomne idéer og forslag til ny råstofplan #.....	3
Drøftelse af strategi i ny råstofplan #.....	5
Godkendelse af økonomisk ramme fra Strategipuljen til pilotprojekt vedr. reduceret CO2-udledning	8
Orientering om regionens indsats i forhold til overfladevand.....	10
Besigtigelse i NCCs grusgrav ved Brylle kl. 12.30 – 14.00 #.....	12
Orientering om aktuelle sager.....	13
Eventuelt.....	14
Næste møde.....	15
Underskriftsside.....	16

Punkt 1: Orientering om indkomne idéer og forslag til ny råstofplan

24/53655

Resumé

Regionsrådet har i perioden 16. januar til 13. marts 2025 indkaldt idéer og forslag med henblik på udarbejdelsen af en ny råstofplan. Indkaldelsen er sket som en offentlig høring på baggrund af en redegørelse for råstofområdet og en beskrivelse af hovedspørgsmålene i forbindelse med den kommende planlægning. Regionen har modtaget 66 idéer og forslag. På mødet orienteres udvalget om de indkomne forslag.

Sagsfremstilling

Det er regionens opgave at fastlægge rammerne for råstofindvindingen gennem den regionale råstofplan. Formålet med råstofplanen er at sikre, at råstofforsyningen i Region Syddanmark understøtter en økonomisk og miljømæssig bæredygtig udvikling, baseret på en balance mellem erhvervsinteresser, samfundets behov for råstoffer og hensynet til natur, landskaber, klima, grundvandsbeskyttelse samt levevilkårene for de mennesker der bor, hvor råstofferne indvindes.

Regionsrådet er gennem råstofloven forpligtet til at gennemgå råstofplanen hvert fjerde år for at vurdere, om der er behov for justeringer eller revision. Regionsrådet har på mødet den 25. november 2024 besluttet at revidere den gældende Råstofplan 2020.

Indkaldelse af idéer og forslag

Før udarbejdelsen af et forslag til en ny råstofplan, skal regionen indkalde idéer og forslag med henblik på planlægningsarbejdet. Denne indkaldelse er gennemført ved offentlig høring i perioden 16. januar til 13. marts 2025. I høringsperioden har alle haft mulighed for at komme med bemærkninger og bidrag.

Regionen har modtaget 66 svar høringssvar med idéer og forslag til den videre planlægning:

- 33 fra entreprenører og råstofindvindere
- 2 fra andre virksomheder
- 10 fra kommuner
- 4 fra foreninger og organisationer
- 12 fra borgere
- 5 fra statslige myndigheder og museer

Høringssvarene indeholder bl.a. forslag til udlæg af nye graveområder, ønsker om at arealer tages ud af råstofplanen samt bemærkninger til strategi og retningslinjer.

De bidrag, regionen har modtaget, indgår i det videre arbejde med forslag til den nye råstofplan, der udarbejdes frem mod næste vinter. Når forslaget ligger klart, skal det i offentlig høring. Samtidig med at forslaget til den nye råstofplan sendes i høring, offentliggøres et notat med regionsrådets bemærkninger til de indkomne idéer og forslag. På baggrund af den offentlige høring laves der eventuelle tilretninger af planforslaget, inden det præsenteres til endelig vedtagelse. Det forventes, at regionsrådet kan vedtage den nye råstofplan ved udgangen af 2026.

De indkomne høringssvar er offentliggjort [på regionens hjemmeside](#). Administrationen vil på mødet kort orientere om indholdet i de indkomne forslag.

Klimavurdering

De indkomne hørings svar har ikke i sig selv betydning for klimaet.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Til orientering.

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 2: Drøftelse af strategi i ny råstofplan

25/13957

Resumé

Som en del af råstofplanen skal regionsrådet fastlægge en strategi for forsyningen. På udvalgsrådet lægges på baggrund af en orientering fra administrationen op til en indledende politisk drøftelse af mulige strategiske retninger for indvinding og forsyning med sand, grus og sten. Endvidere orienterer administrationen om forslag til plan for de strategiske drøftelser om råstofplanen i 2025.

Sagsfremstilling

Det er regionens opgave at fastlægge rammerne for råstofindvindingen. Det sker på baggrund af råstofkortlægning og forventninger til råstofforbruget. Rammerne for råstofindvindingen fastlægges i råstofplanen gennem en strategi for forsyningen, retningslinjer og udpegning af områder, hvor råstofindvinding skal foregå nu og i fremtiden.

Dette dagsordenspunkt vedrører alene en første drøftelse af strategisk retning for indvinding og forsyning med sand, grus og sten i den kommende råstofplan.

Regionens nuværende Råstofplan 2020 indeholder en række indsatser, herunder også ift. bæredygtig råstofforvaltning. Med budgetforliget for 2025 har regionsrådet ønsket fortsat at understøtte en bæredygtig råstofforvaltning, herunder at afdække, hvordan bæredygtighed bedst muligt indarbejdes i råstofforvaltningen. Det er desuden ønsket at gøre biodiversitet til et tema i råstofplanlægningen.

Med dette afsæt foreslås, at udvalget indledende drøfter mulige strategiske retninger for indvinding og forsyning med sand, grus og sten. På senere udvalgsråd lægges op til videre drøftelse af strategi og til drøftelser af strategier for forsyning med andre råstoffer.

I bilaget ”Strategiske drøftelser 2025 er administrationens arbejdsplan for oplæg til udvalgets drøftelser om retning i planarbejdet i det kommende halve år. Drøftelserne af mulige strategiske retninger har til formål at udstikke rammerne for administrationens arbejde med forslaget til en ny råstofplan.

I bilag 1 ”Strategiske drøftelser 2025” er en plan for udvalgets drøftelser om retning i planarbejdet i det kommende halve år.

Hvad er formål og rammer for råstofplanens strategi?

Regionsrådet skal udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af råstoffernes placering og forventninger til råstofforbruget og skal omfatte en periode på mindst 12 år.

Når råstofplanen udarbejdes skal der ske en afvejning af råstofinteresserne mod en række andre samfundsinteresser. Hensynene er oplyst i råstoflovens §3 og er en udtømmende liste. Det betyder, at der ikke må lægges andre hensyn til grund for udformningen af råstofplanen.

Centralt i rammerne for råstofindvindingen er råstofplanens strategi for forsyningen. Strategien udmøntes i retningslinjer og udpegning af områder, hvor råstofindvinding skal foregå nu og i fremtiden. I de seneste råstofplaner er der desuden

vedtaget en række indsatser, som regionen vil arbejde med i planperioden for at understøtte strategien.

Strategi i den ny råstofplan

I den kommende råstofplan er det muligt at fastholde den eksisterende strategi eller udarbejde en ny.

I den gældende Råstofplan 2020 er der fastlagt en strategi for sand, grus og sten, der bygger på to hovedprincipper:

1. Regionens fire geografiske delområder Sønderjylland, Sydvestjylland, Trekantområdet og Fyn skal være selvforsynende med sand, grus og sten.
2. Forsyningshorisonten skal svare til efterspørgslen i 17 år i hvert af de fire delområder.

Den nuværende strategi er valgt ud fra ønsket om en bæredygtig udvikling, dvs. en balance mellem minimering af transport og hensynet til landskaber, natur og menneskers sundhed. Forsyningshorisonten på 17 år frem for de lovpligtige 12 år er valgt for at give mulighed for at beslutte, at råstofplanene ikke skal revideres efter fire år. Forsyningshorisonten tager også højde for, at ressourcerne ikke kan beregnes præcist, og at der vil være lodsejere, der ikke ønsker råstofgravning på deres ejendom i planperioden.

Det er muligt at fastlægge en strategi med en forsyningsperiode tættere på de 12 år. Det vil betyde behov for færre udlæg af nye graveområder og dermed mindre arealforbrug og færre nye steder, der påvirkes. Til gengæld kan det gøre det mere vanskeligt for de enkelte råstofvirksomheder at få aftaler om nye råstofgrave. Det kan føre til en mere intensiv udnyttelse af områderne.

Der har tidligere været en strategi med en forsyningsperiode på mindst 24 år. Her var formålet at sikre en stabil og tilstrækkelig forsyning og samtidig sikre, at transporten med råstoffer ikke i sig selv bliver en fordyrende faktor. Det betyder også, at der reserveres flere arealer til råstofgravning. Hvis der er mange råstofgrave åbne samtidig, må det forventes, at de hver især er åbne i en længere årrække.

Det er også muligt at fastlægge en strategi uden eller med andre selvforsynende delområder. Særligt på Fyn er der en kort forsyningshorisont, hvorfor det vil være relevant at se på nye graveområder her. I Jylland er der generelt længere forsyningshorisont, men også her er der forskelle mellem delområder.

I det vedlagte bilaget ”Råstofplanens strategi” er en nærmere beskrivelse af rammer for råstofplanlægningen og mulige forskellige strategiske tilgange.

Klimavurdering

For få graveområder kan føre til en øget transport og dermed en højere CO₂-udledning. For mange graveområder kan føre til så lave priser, at der sker et forbrug ud over det nødvendige. Det medfører øget udledning fra indvinding og den ekstra transport.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget på baggrund af oplæg fra administrationen drøfter mulige strategiske retninger vedr. sand, grus og sten i relation til det videre arbejde med forslag til ny råstofplan.

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Miljøudvalget drøftede mulige strategiske retninger vedr. sand, grus og sten i relation til det videre arbejde med forslag til ny råstofplan. De faldne bemærkninger indgår i det videre arbejde.

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Bilag 1: Strategiske drøftelser 2025

Bilag 2: Råstofplanens strategi

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 3: Godkendelse af økonomisk ramme fra Strategipuljen til pilotprojekt vedr. reduceret CO₂-udledning og råstofforbrug ved byggeprojekt

25/9044

Resumé

Der foreslås et pilotprojekt om demonstration af metoder til at reducere råstofforbruget og CO₂-udledningen ved byggeri og anlæg. Pilotprojektet skal indgå i Region Syddanmarks bygge- og anlægsprojekt vedr. lager- og logistikcentret ved Esbjerg Sygehus. Pilotprojektet har afsæt i Klimastrategien fra 2020, budgetforliget 2020 samt budgetforliget 2025.

Det indstilles, at Regionsrådet godkender, at der afsættes en økonomisk ramme på op til 500.000 kr. fra Strategipuljen (yder tilskud til initiativer, der implementerer den regionale udviklingsstrategi ”Sammen om fremtidens Syddanmark 2024-27”) til pilotprojektet.

Sagsfremstilling

Pilotprojektet har afsæt i Klimastrategien fra 2020 og budgetforliget 2020, hvori det fremgår, at Regionsrådet ønsker at igangsætte udviklingsprojekter med fokus på substitution og øget genbrug med henblik på at mindske brugen af nye råstoffer. I budgetforliget 2025 fremgår det, at finansiering hertil evt. kan tilvejebringes i strategipuljen. Projektet har flere faser med tilhørende økonomi. Det er administrationens vurdering, at det samlede projekt vil kunne gennemføres inden for en økonomisk ramme på 500.000 kr.

Pilotprojektet tilpasses efter den overordnede tidsplan for byggeriet. Første delleverance skal indgå i udbudsmateriale, som skal ligge klar den 1. juli 2025.

Leverancer

Pilotprojektet er et mindre demonstrationsprojekt, der skal indgå i Region Syddanmarks bygge- og anlægsprojekt vedr. lager- og logistikcentret ved Esbjerg Sygehus.

Der er i forbindelse hermed nedsat en administrativ arbejdsgruppe på tværs af Klima- og Råstoffteamet i Regional Udvikling og Bygningsafdelingen til med rådgiverhjælp at gennemføre projektet.

Pilotprojektet består af tre leverancer:

1. Udarbejdelse af udbudskriterier om reduktion af CO₂ og råstofforbrug, der skal indgå i Bygningsafdelingens byggeudbud.
2. Analyser af effekten af udbudskriterierne, herunder reduktion af råstofforbrug og CO₂-udledning som følge af reduceret transport af råstoffer til og fra byggepladsen.
3. Sammenfatning af erfaringer i en regional byggehåndbog til gavn for fremtidige bygge- og anlægsprojekter i regionen, samt til brug for relevante eksterne parter.

Det forventes, at pilotprojektet afrapporteres medio 2027.

Grundet den overordnede tidsplan for byggeriet påbegyndes projektets indledende faser i form af markedsafdækning og valg af rådgiver til udarbejdelse af første delleverance, jf. tidsplan i projektbeskrivelsen (vedlagt som bilag).

Sagen forelægges Udvalget for Byggeri, Indkøb og Grøn Omstilling den 4. april 2025 og Miljøudvalget den 8. april 2025 med indstilling til Regionsrådet om at godkende, at der afsættes en økonomisk ramme på op til 500.000 kr. fra Strategipuljen til pilotprojektet.

Klimavurdering

Såfremt pilotprojektet udmønter sig i konkrete anbefalinger til krav om råstof- og transportreduktion til kommende regionale udbud, vil der være væsentlige klimagevinster at hente på CO₂-reduktion og mindre forbrug af jomfruelige råstoffer, og dermed indvinding og transport.

Indstilling

Det indstilles, at Miljøudvalget anbefaler Regionsrådet:

At der godkendes en økonomisk ramme på op til 500.000 kr. fra Strategipuljen til pilotprojektet vedr. reduceret CO₂-udledning og råstofforbrug ved byggeprojekt.

Beslutning i Udvalget for Byggeri, Indkøb og Grøn Omstilling den 04-04-2025

Udvalget for Byggeri, Indkøb og Grøn Omstilling anbefaler indstillingen over for Regionsrådet.

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Miljøudvalget anbefaler indstillingen over for Regionsrådet.

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Bilag

Projektbeskrivelse - Pilotprojekt – Lager- og logistikcenter ved Esbjerg Sygehus.pdf

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 4: Orientering om regionens indsats i forhold til overfladevand

24/22268

Resumé

Der orienteres om regionens hidtidige indsats for jordforureninger, der truer overfladevand, samt om en pulje på samlet 54 mio. kr. til deling mellem alle regioner til opgaven.

Sagsfremstilling

I 2013 blev Jordforureningsloven ændret, så hensynet til overfladevand blev en del af loven. Ændringen betyder, at regionerne er ansvarlige for, at overfladevand ikke bliver forurenet på grund af påvirkning fra jordforureninger. Der fulgte ingen penge med lovændringen. Danske Regioner har dog insistet på, at opgaven skal finansieres med nye DUT-midler.

Fra 2014 til 2018 screenede regionerne ca. 38.000 lokaliteter med Miljøstyrelsens screeningsværktøj, og resultatet blev en pulje på ca. 1.200 lokaliteter i hele landet, der alle ligger maksimalt 300 m fra målsat overfladevand, og som muligvis kan påvirke overfladevand med forurening fra en jordforurening.

Indledende undersøgelser 2021/2022

I 2021 og 2022 fik regionerne tildelt i alt 65 mio. kr. til at gennemføre indledende undersøgelser på ca. 400 af de 1.200 lokaliteter. 82 af de ca. 400 undersøgelser blev gennemført i Region Syddanmark.

Sammen med de 65 mio. kr. blev regionerne pålagt at gennemføre undersøgelserne efter et koncept, som var udviklet af Miljøstyrelsen. Der viste sig på landsplan et billede af, at flere af de danske overfladevande er påvirkede med forurenende stoffer. Op til ca. 60 % af de undersøgte vandløb og andre overfladevande er således påvirkede. Jordforureninger vurderes helt eller delvist at være skyld i ca. halvdelen af tilfældene.

8,6 mio. kr. til undersøgelser/afværge i 2025-2028

Som følge af undersøgelserne i 2021/2022, hvor det blev påvist, at jordforureninger i et vist omfang påvirker overfladevand, vil regeringen nu tildele regionerne yderligere 54 mio. kr. til oprensning af jordforureninger, der påvirker overfladevand. Af de 54 mio. kr. forventes Region Syddanmark at modtage 8,6 mio. kr. fordelt over årene 2025-2028.

Regeringen ønsker mest mulig oprensning for de 54 mio. kr. Men ud af de 82 indledende undersøgelser Region Syddanmark lavede i 2021 og 2022, er kun 20 indstillet til en videregående undersøgelse, og ingen er indstillet til oprensning/afværge. På den baggrund ønskes midlerne anvendt til undersøgelser og evt. udarbejdelse af planer for fremtidig oprensning/afværge.

Administrationen er i gang med at prioritere mulige sager, således at de tildelte midler kommer til bedst nytte. I den forbindelse drøftes tilgangen til udvælgelse af forureningerne regionerne imellem.

Nyt fagområde?

Overfladevand er et lidt anderledes fagområde, end jord- og grundvandsforurening samt indeluft, og der er endnu ikke færdigudviklet en god metode til risikovurdering. Da regionerne ikke får faste DUT-midler til opgaven, kan den nye engangspulje på 8,6 mio. kr. være en mulighed for at blive klogere om området samt at undersøge i hvor høj grad jordforureninger udgør et problem for forurening af overfladevand. For at få mest viden ud af de samlede 54 mio. kr., vidensdeles med de andre regioner.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Å

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Til orientering.

Â

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Â

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 5: Besigtigelse i NCCs grusgrav ved Brylle kl. 12.30 – 14.00 #

25/1040

Sagsfremstilling

Som led i arbejdet med revision af råstofplanen er det arrangeret, at miljøudvalget besøger en aktiv råstofgrav ved Brylle sydvest for Odense.

Her er der mulighed for at se en mellemstor råstofgrav i drift og se et tilstødende udlagt graveområde, hvor der endnu ikke er gravet. Ved denne råstofgrav er der desuden en række naboer i kort afstand fra graven.

Der vil blive fortalt om, hvordan indvinding og oparbejdning foregår i praksis, hvad det er for produkter, der fremstilles, samt hvad de bruges til. Desuden kan vi høre overordnet om forskelle på, hvad der indvindes/produceres forskellige steder i regionen. Derudover skal vi høre om efterbehandling, og hvordan der arbejdes med at have naboer så tæt på graven, og der kan ses ind på graveområdet nord for Humlekrogen, der ikke er taget i brug endnu.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Til orientering.

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 6: Orientering om aktuelle sager

25/1040

Sagsfremstilling

Administrationen orienterer på mødet om følgende sager:

- Status på klagesagen i Nr. Hostrup.
- Status på klagesagen i Skads.
- Ophævelse af bekendtgørelse vedr. fiskeri i Grindsted Å m.v.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Intet.

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 7: Eventuelt

25/1040

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Intet.

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 8: Næste møde

25/1040

Sagsfremstilling

Næste møde er tirsdag den 13. maj 2025 kl. 11.00-16.00 med miljøudvalgsmøde og besigtigelse ved forureningerne i Grindsted.

Mødeplanen for 2025 er:

- Tirsdag den 3. juni 2025 kl. 10.00-13.00.
- Tirsdag den 12. august 2025 kl. 13.00-15.00.
- Tirsdag den 9. september 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 7. oktober 2025 kl. 12.00-15.00.
- Tirsdag den 11. november 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 2. december 2025 kl. 15.00-18.00.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 08-04-2025

Næste møde er tirsdag den 13. maj 2025 kl. 11.00-16.00 med miljøudvalgsmøde og besigtigelse ved forureningerne i Grindsted.

Preben Friis-Hauge og Michael Nielsen deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C

Punkt 9: Underskriftsside

25/1040

Fraværende Preben Friis-Hauge, V, Michael Nielsen, C